

JEUGDBOEKENMAAND 2019: VRIENDEN VOOR ALTIJD

Over hoe boeken vrienden zijn

De Jeugdboekenmaand 2019 gaat over vrienden. Over goede vrienden, beste vrienden, verloren en vergeten vrienden. Over vrienden van op school, vrienden van de voetbalclub en vrienden die tegelijk familie zijn. Over oude vrienden, nieuwe vrienden, verre vrienden. En over boekenvrienden. **An Stessens**

Over de auteur

AN STESENS

is medewerker nominatielezers KJV en Boekenzoeker bij Iedereen Leest.

Er zijn oneindig veel bekende en bijzondere boekenvriendschappen. Geen Jip zonder Janneke, geen Suske zonder Wiske. Wie Vos zegt, zegt Haas. En wat zou er zonder Ron en Hermelien na zeven boeken overblijven van Harry Potter?

Maar hoe zit het met de vriendschap tussen lezers en boeken? Verhalen en personages kunnen niet bestaan zonder hun lezers. Lezers blazen leven in wat anders dode letters zijn. Meer nog: diezelfde lezers sluiten – soms levenslange – vriendschappen met bepaalde personages. Deze Jeugdboekenmaand is hét moment om ook die vriendschap te vieren.

JIJ BENT MIJN VRIEND

Een van onze collega's heeft een tattoo die op Harry Potter geïnspireerd is. Een paar zwarte lijnen op haar pols

Jeugdboekenmaand.be
iedereenleest.

maken hen vrienden voor het leven. Een hele generatie groeide op met de tovenaarsknul en zijn gevolg – zo ook de gretige Nederlandse literatuurcritici Ellen Deckwitz, Joost de Vries en Peter Buurman. In hun podcast *Boeken FM* bespreken ze het fenomeen Potter.

Ze houden van de Potter-boeken, want zo gaat dat met boeken waar je mee groot wordt: daar ben je mee vergroeid, die boeken zijn een deel van je. Voor mijn generatie is dat bijvoorbeeld de *Babysittersclub*, en dat zal nooit veranderen. Maar dus: Deckwitz, de Vries en Buurman houden van Harry Potter, ook al vinden ze dat het laatste boek eigenlijk te vol zit. Dat brengt hen bij het fenomeen 'hangout-films'. In

zo'n film doet het er eigenlijk niet toe wat er precies gebeurt. Net zoals bij Potterboek zeven, zeggen ze. Je bent tegen dan op een punt gekomen dat je gewoon bij de personages wil zijn. Je wil hen horen praten, je wil met hen rondhangen. Het zijn je vrienden geworden, en bij je vrienden wil je zijn. Liefst elke dag, of toch zo vaak mogelijk. Niet gek dus dat iemand een beetje licht om alle kritiek die hij op Rowlings laatste heeft: 'Misschien zeg ik dat maar omdat ik zo graag nóg een boek erbij wou.'

In dergelijke boeken kom je thuis. Het zijn de personages van wie je houdt, zonder enige ironie. Neem bijvoorbeeld *Lampje* (9+) van Annet Schaap. Het

Armen Leest
presenteert

**JEUGD
BOEKEN
MAAND**

**1-31
MAART
2019**

**Vander
...LTIJD**

...dboekenmaa

verhaal is tof en de taal staat op punt, maar wat bijblijft is dat meisje dat zo vreselijk haar best doet om de Lucifers in de vuurtoren te krijgen, en daar maar niet in slaagt. En het lot van Alaska Young is spannend en intrigerend, maar John Greens klassieker *Het Grote Misschien* (13+) lees je toch ook om samen met Miles en diens maat de Kolonel wat te lopen lummelen op hun kostschool. Het is trouwens op plekken als de slaapkamer van Miles en de Kolonel dat zo'n boekenvriendschap ontstaat (als je de parallel met *hangout-films* wil blijven trekken). Niet de wilde achtervolgingen zijn van tel, maar het onderweg zijn, de verloren momenten waarop je vanzelf samen gaat filosoferen of keuvelen. Op zo'n moment blijkt de held van het verhaal trouwens zelden van het onverschrokken soort te zijn, maar eerder een mens die ook maar zijn stinkende best doet. Precies zoals – eerlijk is eerlijk – de meeste lezers. Zo iemand dicht bij je hebben, stelt je gerust. Het is hartverwarmend gezelschap.

NIEMAND IS ALLEEN

Misschien is het Harry Potter, misschien is het *Lampje* of *Het Grote Misschien*, maar waarschijnlijk is het nog een ander boek: dat ene boek dat je stevast uit de kast trekt als je

gezelschap zoekt. Het boek waarvan je de verhaallijn van achter naar voor kan navertellen, maar dat je toch opnieuw leest. Gewoon, omdat je even niet alleen wil zijn.

Boeken, verhalen en personages maken van afzonderlijke mensen een groepje. Dat zegt ook auteur Neil Gaiman, in een lezing uit 2013 die bibliotheekmensen en leesbevorderaars elkaar om de zoveel tijd doorsturen:

“ FICTIE ZORGT VOOR EMPATHIE. [...] JE ONTDEKT DAT IEDEREEN NET ZOZEER EEN 'IK' IS ALS JE ZELF BENT. [...] EMPATHIE IS EEN MIDDEL OM GROEPJES VAN MENSEN TE MAKEN, OM ERVOOR TE ZORGEN DAT WE MÉÉR WORDEN DAN ALLEEN MAAR NAVELSTARENDE INDIVIDUEN.”

WIJ BEGRIJPEN ELKAAR

Je herkent jezelf en je vindt iemand die je voortaan bij je wil hebben. Kortom: wie leest, is niet alleen, en dat is precies wat lezen doet. Dat is de kracht van boeken. Maar de échte superkracht zit 'm in het feit dat al het in- en meeleven met personages het lezen zelf overstijgt. Wat je voor fictieve personages voelt, is voor je hersenen een soort generale repetitie van wat je in het echte leven voor echte mensen kan voelen. Dat zeggen we niet zomaar. Steeds meer neurologisch onderzoek toont dat fictie lezen een krachtig middel is om je empathische vermogen te versterken.

Wie wil niet zoveel mogelijk begripvolle, meelevende en meevoelende mensen? Wie wil geen maatschappij waarvan de burgers zich kunnen inleven in elkaars zorgen en blijheid? Niet voor niks vinden de mensen van het Britse EmpathyLab (dat de empathie bij kinderen wil versterken via verhalen) empathie “een van de basisvaardigheden in een mensenleven, en een revolutionaire kracht voor sociale verandering als we het naar de praktijk omzetten.”

Geen beter moment dan de Jeugdboekenmaand om hiermee aan de slag te gaan. Iedereen Leest heeft een praktische handleiding ontwikkeld die leerkrachten helpt om empathie te ontwikkelen via boeken. Want uiteindelijk getuigen die Potter-tattoo, dat teruggrijpen naar je lievelingspersona-ge of dat ene boek dat je gezelschap houdt op koude dagen van veel meer dan zomaar wat warme *fuzzy* gevoelens. Het zijn symptomen van de macht die lezen heeft.

Maart is Jeugdboekenmaand

Jeugdboekenmaand is een jaarlijks initiatief van Iedereen Leest om lees- en boekenplezier te stimuleren bij kinderen en jongeren tussen 3 en 15 jaar. Auteurs Bart Moeyaert en actrice/presentatrice Tatyana Beloy zijn peter en meter van deze editie. Op www.jeugdboekenmaand.be vind je boekentips, de educatieve handleiding voor leerkrachten, het laatste nieuws en al het beeld- en promotiemateriaal. Veel leesplezier!

Meer lezen?

De lezing van auteur Neil Gaiman kun je terugvinden op de website van *The Guardian*: <https://www.theguardian.com/books/2013/oct/15/neil-gaiman-future-libraries-reading-daydreaming>

Wil je meer weten over hoe fictie lezen je empathische vermogen kan versterken? Surf dan naar de website van EmpathyLab: <http://www.empathylab.uk/empathy-and-stories>

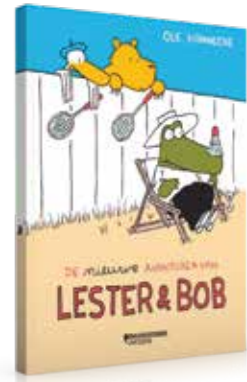
Meer boeken- en striptips over vriendschap op www.jeugdboekenmaand.be.

Vier boeken die je vrienden willen worden

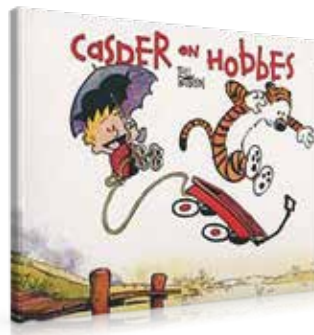
3-6 JAAR: ALS IK EEN DINOSAURUS HAD

Alex Barrow, Gabby Dawnay
(Querido, 2017)

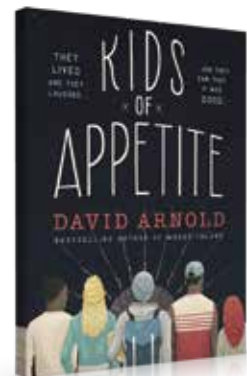
6-9 JAAR: DE NIEUWE AVONTUREN VAN LESTER & BOB

Ole Könnecke
(Davidsfonds/Infodok, 2017)

9-12 JAAR: CASPER & HOBBS 1

Bill Waterson
(Koper Comics, 2014)

12+: DE KIDS OF APPETITE

David Arnold
(Blossom Books, 2017)